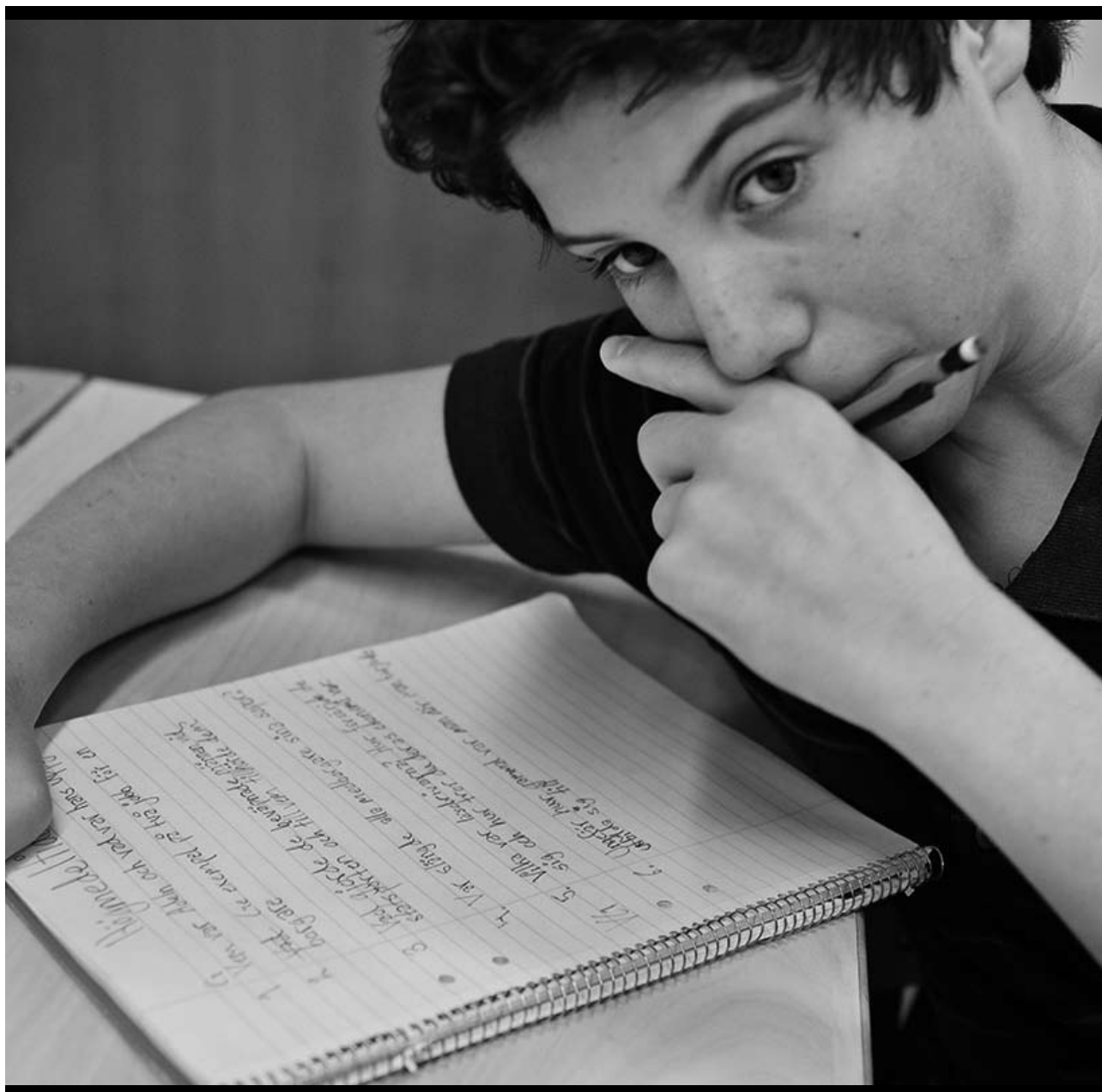

Ämnesprovet 2007 i grundskolans årskurs 9

En resultatredovisning

Skolverket

Förord

I denna rapport redovisas resultaten på ämnesproven som genomfördes i grundskolans årskurs 9 och specialskolans årskurs 10 vårterminen 2007. Rapportens syfte är att ge en nationell bild av resultaten. Rapporten vänder sig till lärare, skolledare, huvudmän för utbildningen samt övriga intresserade.

Statistiska centralbyrån har på Skolverkets uppdrag samlat in resultaten. Resultatredovisningen har gjorts av Skolverket tillsammans med de universitetsinstitutioner som konstruerat ämnesproven.

Skolverket har skrivit de inledande avsnitten och avsnittet om bortfallet i undersökningen.

När det gäller den närmare analysen av ämnesprovets resultat har varje institution som ansvarar för utvecklingen av provet skrivit ett eget avsnitt. I de ämnesspecifika avsnitten har de ansvariga för respektive prov fått möjlighet att lyfta fram intressanta resultat och iakttagelser med stöd i nationell statistik, inskickade elevlösningar och lärarenkäter.

Följande institutioner har bidragit.

Dorte Velling Pedersen, Enheten för språk och litteratur vid Göteborgs universitet ansvarar för kapitlet om provet i engelska.

Stina Hallén och Katarina Kjellström, PRIM-gruppen vid Stockholms universitet ansvarar för kapitlet om provet i matematik.

Birgitta Emanuelsson och Lovisa Karlberg, Institutionen för nordiska språk, FUMS, vid Uppsala universitet ansvarar för kapitlet om provet i svenska och svenska som andraspråk.

För inledning, sammanfattning och det inledande resultatkapitlet svarar Wolfgang Dietrich, Karin Hector-Stahre och Roger Persson. Jonna Josefsson har skrivit om bortfallet i undersökningen.

Stockholm i februari 2008

Tommy Lagergren
Enhetschef

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Skolverkets analys av de samlade resultaten	5
	Resultaten	5
3	Provinstitutionernas analys av resultaten	14
	Engelska	14
	Matematik	19
	Svenska och svenska som andraspråk	26
4	Bortfallet i undersökningen	30

1 Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultaten av 2007 års nationella ämnesprov i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk. Det är nu tio år sedan ämnesproven genomfördes för första gången. Sedan dess har proven utvecklats kontinuerligt utifrån den struktur som lades från början.

Sammanfattningsvis kan sägas att resultaten 2007 inte skiljer sig i någon större omfattning från tidigare års resultat. I engelska når högst andel av eleverna målen och lägst andel når målen i matematik. Resultaten i svenskämnen skiljer sig mycket åt, då det är 40 procent av eleverna i svenska som andraspråk som inte når målen i läsförståelsedelen medan det är 10 procent av eleverna som läser svenska som inte når upp till målen i samma delprov. I matematik är det 26 procent av elever med utländsk bakgrund som ej uppnått målen. Elever på fristående skolor når också generellt bättre resultat på de nationella proven än elever i kommunala skolor. Se vidare: <http://www.skolverket.se/sb/d/1768/a/10905>.

Utifrån de lärarenkäter som samlas in kan slutsatsen dras att provet har hög legitimitet bland lärare. Enligt dessa stämmer ämnesproven väl överens med de krav som kursplanerna och de själva ställer. När det gäller insamlingen av resultat finns problem med att lärare fyllt i provresultat för elever som inte genomfört alla delprov vilket gör provstatistiken mindre tillförlitlig. Inför insamlingen 2008 kommer det inte att gå att ange provbetyg om eleven inte genomfört samtliga delprov i ett ämne.

En viktig uppgift för Skolverket och de institutioner som konstruerar proven är att de är tillräckligt omfattande och välkonstruerade för att alla elever, oavsett kön, ska få möjlighet att visa vad de kan. Rapporten visar bl.a. att skillnaden i resultat mellan pojkar och flickor är olika i de olika ämnena. I engelska och matematik är könsskillnaderna mycket små. Olika svarsformat gynnar könen olika. Så är öppna svarsformat där eleverna formulerar sina svar själva mer gynnsamma för flickor medan slutna format där svaret är ett kryss eller ett ord är mer gynnsamma för pojkar. Denna skillnad kan avläsas i rapporten då man i matematik har undersökt korrelationen mellan resultat på matematikprovet med resultaten i läsförståelsedelen i svenska. Det visar att flickor generellt lyckas bättre på läsförståelsen och att de också i viss grad är mer framgångsrika än pojkarna på uppgifter i matematikprovet som kräver muntlig och skriftlig produktion. I ämnena svenska och svenska som andraspråk är skillnaderna större mellan pojkars och flickors resultat.

2 Skolverkets analys av de samlade resultaten

Skolverket genomförde vårterminen 2007 en insamling av resultaten från ämnesproven i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk för elever i årskurs 9. En sammanfattande beskrivning av resultaten presenteras i den här rapporten.

Resultaten från de nationella proven används som ett av flera mått på måloppfyllelse inom skolväsendet. Genom att analysera provresultaten får man en bild av elevernas kunskapsnivå i slutet av grundskolan. De insamlade provresultaten utgör även underlag för nationell statistik och analyser vid Skolverket. Resultat på enskilda provuppgifter analyseras vid de universitetsinstitutioner som på Skolverkets uppdrag utvecklar och konstruerar de nationella proven.

Ämnesprovsinsamlingen har genomförts sedan 1998. Mellan 1998 och 2002 gällde insamlingen enbart ett urval skolor. Urvalet bestod av ca en tiondedel av skolorna med elever i årskurs 9 (ca 150 skolor och 10 000 elever). Från och med 2003 samlas samtliga elevers resultat in. En totalinsamling gör det möjligt att undersöka skillnaderna mellan skolor, kommuner och huvudmän. Även analyser av olika typer av undergrupper är möjliga som små och stora skolor, olika geografiska regioner etc. Eftersom alla elevers resultat samlas in kan även resultat för mindre grupper av elever, t.ex. elever med utländsk bakgrund, analyseras.

Statistiska centralbyrån (SCB) samlar på uppdrag av Skolverket in ämnesprovsresultaten för samtliga elever i årskurs 9.

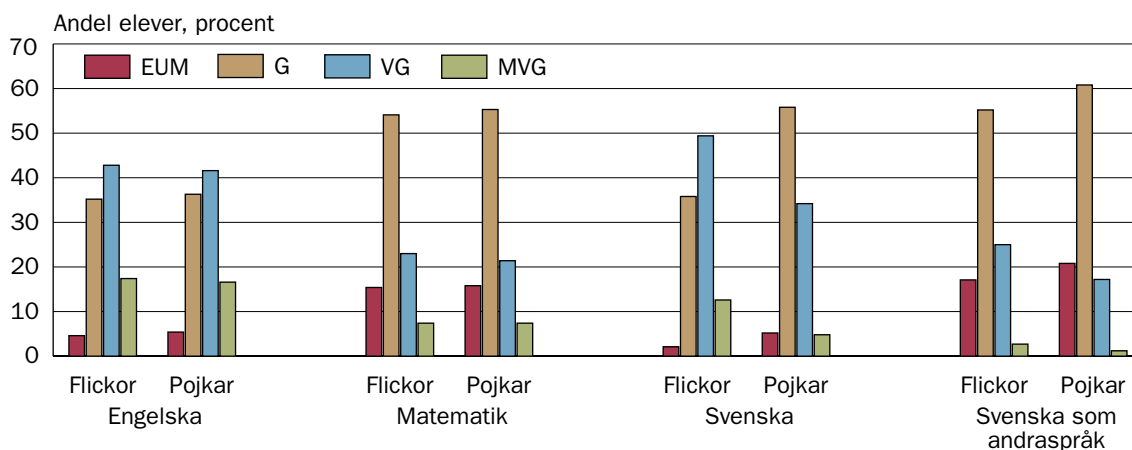
Resultaten

I följande kapitel redovisas resultaten från ämnesproven i årskurs 9 våren 2007. Resultaten redovisas för hela elevgruppen samt uppdelat på flickor, pojkar, elever med svensk bakgrund och elever med utländsk bakgrund. Med begreppet "utländsk bakgrund" avses i Skolverkets statistik elever födda utomlands eller elever vars båda föräldrar är födda utomlands. Övriga elever ingår i gruppen svensk bakgrund.

Jämförelse mellan ämnen

Figur 1 visar en sammanställning av alla ämnesprovets betygsfördelningar efter kön. Även om man inte direkt kan jämföra olika ämnesprov kan en del intressanta iakttagelser göras.

Figur 1 Sammanställning av alla ämnesprov uppdelat på kön

Det är t.ex. lätt att se att resultatet i olika ämnen har olika betygsprofiler. I engelska är betygsgenomsnittet högre än i de andra ämnena och betygen är också mer jämnt fördelade mellan de olika betygsstegen. Det är det enda ämne där provbetyget VG är vanligare än G. I matematik är det betydligt fler som ej uppnått målen än i svenska och engelska medan det är en ännu högre andel i svenska som andraspråk som ej nått målen. Liksom tidigare år når flickor bättre resultat än pojkar i svenska; i svenska som andraspråk är denna skillnad mindre.

Engelska

Ämnesprovet i engelska består av tre delprov. Elevernas kunskaper i engelska prövas på olika sätt genom uppgifter av skilda slag och varierande svårighetsgrad. Delprov A fokuserar muntlig interaktion/produktion, där eleverna i olika uppgifter ska berätta, förklara och diskutera på engelska. Delprov B fokuserar receptiva färdigheter: att läsa och förstå samt att lyssna och förstå. I läsförståelsedelen möter eleverna olika typer av texter: en samling nyhetsnotiser, en personskildring samt en kortare och en längre berättande text. Hörförståelsen består av en längre berättelse och av ett antal radionyheter. Svarsformaten är blandade: en text med luckor att komplettera, flervalsfrågor, kortare eller längre egenproducerade svar på engelska. I delprov C, som fokuserar skriftlig produktion, väljer eleverna mellan två uppgifter, varav den ena är mer strukturerad och den andra mer fritt berättande.

Tabell 1 Provresultat för ämnesproven i engelskan, årskurs 9, vårterminen 2007

Engelska Delprov	Andel (%) av elever som gjort delprovet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Sammanvägt provresultat	35,8	42,2	17,0	5,0	35,2	42,8	17,4	4,6	36,3	41,6	16,6	5,4
därav elever med svensk bakgrund	35,3	42,9	17,4	4,4	34,9	43,3	17,7	4,0	35,7	42,5	17,1	4,7
utländsk bakgrund	39,1	37,4	14,6	9,0	37,3	39,2	15,3	8,2	40,7	35,8	13,9	9,6
Muntlig förmåga (delprov A)	40,8	38,2	17,2	3,8	38,6	39,2	18,7	3,6	42,8	37,3	15,8	4,0
därav elever med svensk bakgrund	40,8	38,8	17,0	3,4	38,8	39,6	18,4	3,2	42,8	38,1	15,6	3,5
utländsk bakgrund	40,3	34,3	18,7	6,7	37,2	36,1	20,4	6,3	43,3	32,7	17,1	7,0
Receptiv förmåga (delprov B)	33,4	38,4	20,0	8,2	34,7	38,8	18,4	8,1	32,1	38,1	21,6	8,2
därav elever med svensk bakgrund	32,6	39,2	20,9	7,3	34,0	39,5	19,2	7,3	31,3	38,8	22,6	7,3
utländsk bakgrund	38,3	33,8	14,1	13,9	39,0	34,3	13,0	13,6	37,6	33,2	15,0	14,1
Skriftlig förmåga (delprov C)	42,9	37,1	14,2	5,8	39,7	40,0	15,8	4,5	45,9	34,4	12,7	7,1
därav elever med svensk bakgrund	42,9	37,7	14,2	5,2	39,7	40,5	15,8	4,0	45,9	35,0	12,7	6,4
utländsk bakgrund	43,0	33,4	14,1	9,5	39,8	36,4	16,2	7,7	45,9	30,8	12,1	11,2

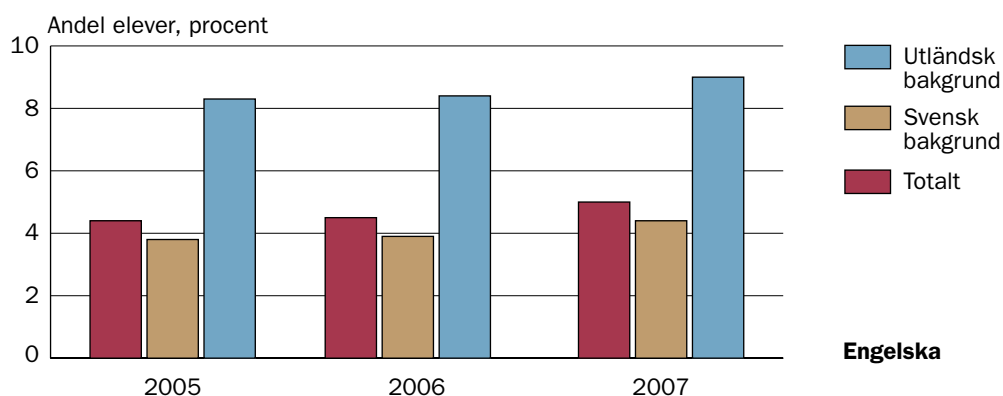
De flesta eleverna uppnådde goda resultat på ämnesprovet i årskurs 9 och resultaten liknar utfallet på tidigare prov. På delprov A nådde 96 procent av eleverna betyget Godkänt eller högre. Motsvarande siffror för delprov B och C är 92 och 94 procent. På de produktiva delproven A och C nådde 55 resp. 51 procent betyget Väl godkänt eller högre. Fler elever får VG eller högre på delprovet som prövar receptiva färdigheter (B): 58 procent.

Liksom tidigare är det skillnad i utfallet mellan delproven. Eleverna har lyckats bäst på det muntliga delprovet (A), där endast knappt 4 procent av eleverna inte har nått målen. Det finns också vissa könsskillnader. En betydligt större andel flickor än pojkar har de två högsta betygen i det skriftliga delprovet (C). En liknande men mindre skillnad finns i det muntliga delprovet (A). I provet i receptiv förmåga (B) har dock pojkarna ett något bättre resultat än flickorna. Det sammanvägda provresultatet visar en inte alltför dramatisk skillnad till flickornas fördel.

Elever med utländsk bakgrund har generellt lägre resultat, jämfört med elever med svensk bakgrund. Dock finns en tendens att fler elever med utländsk bakgrund än med svensk får MVG på det muntliga delprovet (A).

I figur 2 visas andelen som ej uppnått målen i provet under de tre senaste åren. Trots en ökning med några tiondels procent kan man säga att denna andel är tämligen stabil.

Figur 2 Andel elever som ej uppnått målen i engelska på provet

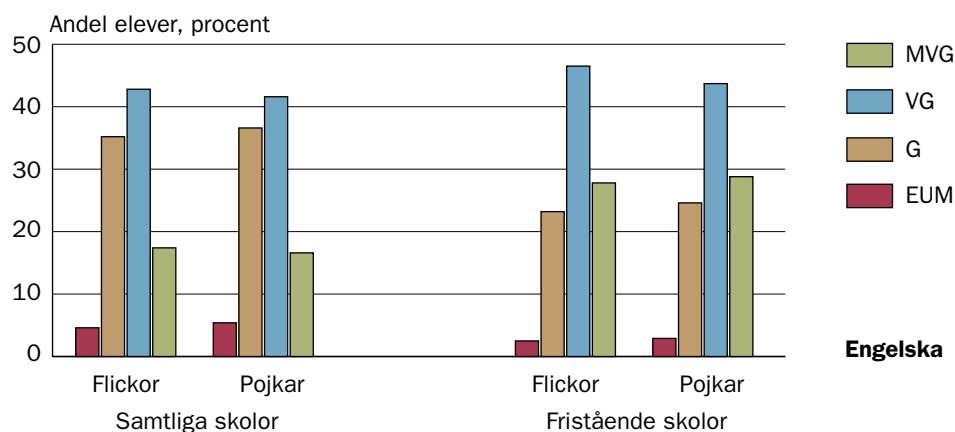
Fristående skolor

För första gången redovisas i årets rapport också resultat för de fristående skolorna. I figur 3 jämförs dessa med totalresultaten. Som synes har elever i friskolor bättre provresultat. Framför allt är sammanvägt provbetyg MVG vanligare i fristående skolor.

De skillnader som finns för det totala antalet elever finns också för friskolorna. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är dock något mindre. I det sammanvägda provresultatet är också skillnaderna mellan elever med svensk och med utländsk bakgrund mindre.

10–15 procent fler elever i de fristående skolorna har betygen VG och MVG på de olika delproven jämfört med det totala antalet elever.

Figur 3 Jämförelse i engelska mellan samtliga skolor och fristående skolor.

Tabell 2 Provresultat för ämnesproven i engelska årskurs 9, fristående skolor, vårterminen 2007

Fristående skolor Engelska Delprov	Andel (%) av elever som gjort delprovet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Sammanvägt provresultat	23,9	45,1	28,3	2,7	23,2	46,5	27,8	2,5	24,6	43,7	28,8	2,9
därav elever med svensk bakgrund	23,8	45,3	28,6	2,4	23,0	46,6	28,3	2,1	24,6	43,9	28,9	2,6
utländsk bakgrund	24,7	44,4	26,6	4,3	24,6	46,0	24,9	4,4	24,9	42,7	28,3	4,1
Muntlig förmåga (delprov A)	27,8	40,8	29,4	1,9	26,8	40,7	30,5	2,0	28,9	40,9	28,2	1,9
därav elever med svensk bakgrund	28,4	41,1	28,7	1,7	27,4	41,0	29,8	1,7	29,5	41,2	27,5	1,8
utländsk bakgrund	24,8	39,3	32,8	3,0	23,6	39,2	33,7	3,5	26,2	39,5	31,8	2,5
Receptiv förmåga (delprov B)	24,5	41,4	29,4	4,8	25,6	42,6	27,0	4,8	23,3	40,1	31,9	4,8
därav elever med svensk bakgrund	23,8	41,7	30,3	4,3	24,6	43,4	27,8	4,2	22,9	40,0	32,8	4,3
utländsk bakgrund	28,1	39,7	24,7	7,5	30,7	39,0	22,6	7,8	25,2	40,6	27,1	7,1
Skriftlig förmåga (delprov C)	29,8	41,9	24,6	3,7	27,2	43,9	26,2	2,7	32,5	39,9	22,9	4,7
därav elever med svensk bakgrund	30,3	41,9	24,3	3,4	27,6	44,0	26,0	2,4	33,1	39,8	22,5	4,6
utländsk bakgrund	27,4	41,8	26,0	4,7	25,2	43,4	27,0	4,4	29,6	40,2	25,0	5,2

Matematik

Ämnesprovet i matematik består av tre delprov (A-C). Delprov A är ett muntligt delprov, medan delproven B och C är skriftliga. Delprov B innehåller en del med uppgifter som eleverna endast ska redovisa sitt svar på (utan krav på redovisad beräkning) och denna del utförs utan hjälp av miniräknare. Den andra delen är en större uppgift som aspektbedöms, dvs. innehåller en mer kvalitativ bedömning. Delprov C innehåller uppgifter som eleverna ska redovisa sina lösningar på och i den här delen får eleverna använda sig av miniräknare.

Från att ha varit i stort oförändrat har i år antalet elever som inte uppnått målen i ämnesprovet ökat från ca 12 procent till ca 16 procent. Räknar man bort de fall där provbetyg givits utan att alla delprov genomförts fås för 2007 resultatet ca 14 procent. Dock kan man anta att bland dessa borträknade fall är elever som inte skulle ha uppnått provets mål överrepresenterade. Denna negativa trend syns även i andelen elever som uppnått betyget MVG där vi har en minskning från tidigare ca 11 procent MVG till årets ca 7 procent.

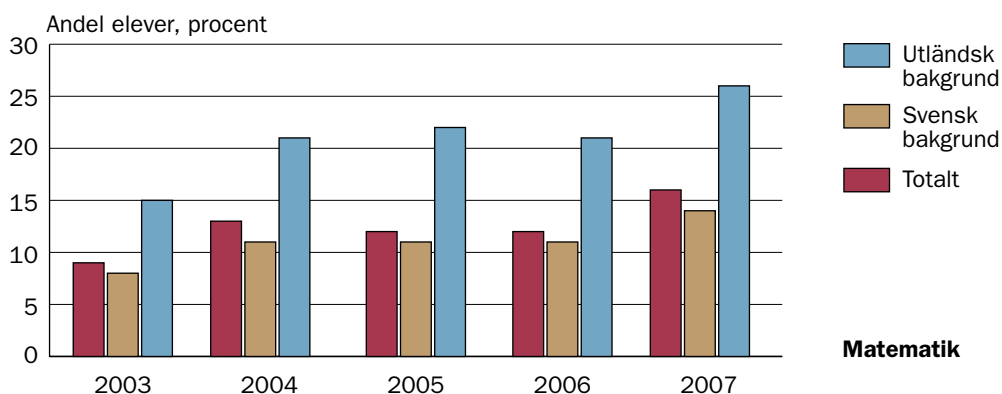
Tabell 3 Provresultat för ämnesprovet i matematik årskurs 9, vårterminen 2007. Sammanställningen bygger på 60 885 flickor och 64 753 pojkar.

Matematik Samtliga skolor	Andel (%) av elever som gjort provet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Provresultat	54,7	22,2	7,4	15,6	54,1	23,0	7,4	15,4	55,3	21,4	7,4	15,8
därav elever med svensk bakgrund	54,9	23,2	7,9	14,0	54,3	24,1	7,9	13,7	55,5	22,3	7,9	14,4
utländsk bakgrund	53,4	15,9	4,6	26,1	52,7	16,0	4,3	26,9	54,1	15,8	4,9	25,3

Det är inte någon större skillnad mellan resultaten för pojkar och flickor. Den skillnad som kunnat utläsas under tidigare år och även för det senaste ämnesprovet är att elever med svensk bakgrund klarar sig bättre än elever med utländsk bakgrund.

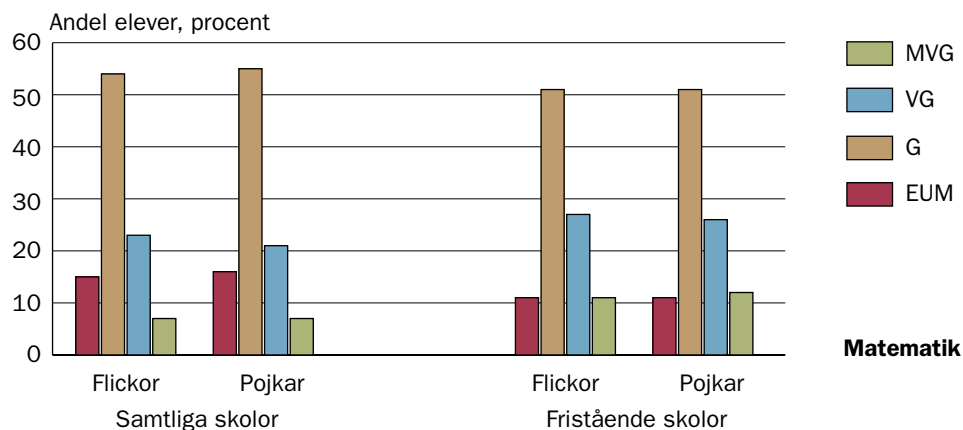
Oroande är siffran för antalet elever som inte uppnår målen, speciellt när det gäller elever med utländsk bakgrund. Se figur 4 som visar, utifrån totalinsamlingar som infördes våren 2003, andelen elever som inte uppnådde målen på provet.

Figur 4 Andelen elever som ej uppnått målen i matematik på provet.

För första gången redovisas i årets rapport resultatsiffror för de fristående skolorna. I figur 5 jämförs dessa med totalsiffrorna för samtliga skolor. Jämfört med de kommunala skolorna har de fristående skolorna en lägre andel elever som inte når upp till målen i provet. När det gäller jämförelsen för provbetyget MVG har de fristående skolorna en större andel elever.

Figur 5 Jämförelse matematik mellan samtliga skolor (60 885 flickor och 64 753 pojkar) och fristående skolor (5 404 flickor och 5 194 pojkar).

Tabell 4 Provresultat från fristående skolor för ämnesprovet i matematik årskurs 9, vårterminen 2007. Sammanställningen bygger på 5 404 flickor och 5 194 pojkar.

Matematik Fristående skolor	Andel (%) av elever som gjort provet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Provresultat	51,1	26,8	11,4	10,7	51,2	27,3	10,8	10,7	51,0	26,2	12,1	10,8
<i>därav elever med svensk bakgrund</i>	50,8	27,8	12,1	9,4	50,5	28,9	11,6	9,0	51,0	26,7	12,6	9,8
<i>utländsk bakgrund</i>	52,7	21,7	8,2	17,4	54,6	19,6	7,0	18,8	50,7	23,9	9,5	15,9

Svenska och svenska som andraspråk

I ämnena svenska och svenska som andraspråk används samma prov. Provet bestod 2007 liksom tidigare år av tre delprov för bedömning av elevernas läsförståelse, muntliga samt skriftliga förmåga. Temat för 2007 års prov var "Vidgade vyer". Delprov A, Att läsa och förstå, innehöll frågor av olika slag och svårighet till både skönlitterära texter och sakprosa-texter, vilka eleverna läst och diskuterat en till två lektioner före provtillfället.

Delprov B prövade den muntliga förmågan och bestod i elevernas diskussion om och presentation av texter de lyssnat till på cd. Delprov C var ett skriftligt prov där eleverna kunde välja en av fyra längre skrivuppgifter knutna till provets tema.

Tabell 5a Provresultat för ämnesprovet i svenska årskurs 9, vårterminen 2007
Sammanställningen bygger på 125 620 elever.

Svenska Delprov	Andel (%) av elever som gjort delprovet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Sammanvägt provresultat	46,0	41,7	8,6	3,7	35,8	49,5	12,6	2,1	55,8	34,2	4,8	5,2
därav elever med svensk bakgrund	45,3	42,2	8,9	3,6	34,9	50,1	13,0	2,0	55,3	34,7	4,9	5,0
utländsk bakgrund	52,2	36,2	6,5	5,0	44,5	43,4	9,1	2,9	60,0	29,0	3,9	7,1
Läsförståelse (delprov A)	39,3	40,1	11,0	9,7	33,1	44,7	15,0	7,1	45,1	35,7	7,1	12,1
därav elever med svensk bakgrund	38,7	40,9	11,3	9,1	32,3	45,5	15,6	6,6	44,8	36,5	7,2	11,5
utländsk bakgrund	44,5	33,1	7,4	15,0	40,5	37,8	9,5	12,2	48,5	28,3	5,3	17,9
Muntlig förmåga (delprov B)	43,5	40,6	13,5	2,4	34,2	45,8	18,3	1,6	52,4	35,5	8,9	3,2
därav elever med svensk bakgrund	43,5	40,6	13,6	2,3	34,0	45,9	18,5	1,6	52,5	35,6	8,9	3,1
utländsk bakgrund	44,0	39,8	12,9	3,3	36,0	44,9	16,9	2,1	52,1	34,7	8,8	4,5
Skriftlig förmåga (delprov C)	50,9	34,2	9,3	5,6	41,3	42,2	13,6	2,9	60,1	26,5	5,2	8,2
därav elever med svensk bakgrund	50,6	34,4	9,5	5,5	40,8	42,5	13,9	2,8	60,0	26,7	5,2	8,1
utländsk bakgrund	53,9	31,7	7,6	6,8	46,6	38,7	10,7	4,1	61,3	24,8	4,5	9,4

Tabell 5b Provresultat för ämnesproven i svenska som andraspråk årskurs 9, vårterminen 2007

Svenska som andraspråk Delprov	Andel (%) av elever som gjort delprovet											
	Totalt				Flickor				Pojkar			
	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM	G	VG	MVG	EUM
Sammanvägt provresultat	58,4	20,7	1,9	19,1	55,2	25,0	2,7	17,1	60,8	17,2	1,2	20,8
därav elever med svensk bakgrund	55,0	21,7	3,7	19,6	51,9	25,3	6,3	16,5	57,3	19,1	1,8	21,8
utländsk bakgrund	58,5	20,6	1,8	19,1	55,4	25,0	2,6	17,1	61,0	17,1	1,2	20,7
Läsförståelse (delprov A)	41,2	17,3	2,0	39,5	38,7	20,0	2,6	38,6	43,2	15,2	1,5	40,1
därav elever med svensk bakgrund	37,5	19,7	5,8	37,0	33,0	23,9	8,0	35,2	40,8	16,7	4,2	38,3
utländsk bakgrund	41,4	17,2	1,8	39,6	38,9	19,9	2,4	38,8	43,3	15,1	1,3	40,2
Muntlig förmåga (delprov B)	56,6	27,8	5,1	10,4	52,3	30,9	7,1	9,7	60,0	25,4	3,6	11,0
därav elever med svensk bakgrund	56,4	27,1	7,4	9,0	51,9	26,6	12,7	8,9	59,6	27,5	3,7	9,2
utländsk bakgrund	56,6	27,9	5,1	10,5	52,3	31,1	6,9	9,7	60,0	25,3	3,6	11,0
Skriftlig förmåga (delprov C)	55,7	21,7	3,2	19,4	52,4	27,3	4,4	15,8	58,3	17,3	2,2	22,1
därav elever med svensk bakgrund	55,3	21,6	4,3	18,8	54,5	22,7	9,1	13,6	55,8	20,8	0,8	22,5
utländsk bakgrund	55,8	21,7	3,1	19,4	52,4	27,5	4,2	15,9	58,4	17,2	2,3	22,1

Ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk 2007 visar liksom föregående år på skillnader mellan pojkars och flickors resultat liksom skillnader i prestationer mellan elever med svensk och utländsk bakgrund. När det gäller resultatet på delprovet i läsförståelse har 90 procent fått minst betyget Godkänt av de elever som läste ämnet svenska. Skillnaden mellan flickor och pojkar är dock 5 procentenheter till flickornas fördel. Elever med utländsk bakgrund som läser ämnet svenska har klarat sig sämre än elever med svensk bakgrund, 15 procent av dem har ej uppnått målen i läsförståelse. Här uppgår skillnaden mellan flickor med svensk bakgrund och pojkar med utländsk bakgrund som ej uppnått målen till 11 procentenheter, en mindre skillnad än föregående år vilken består i att fler flickor ej nått målen. Skillnaden mellan pojkar och flickor med svensk bakgrund är 5 procentenheter.

I ämnet svenska som andraspråk uppnådde 60 procent minst betyget Godkänt i delen för läsförståelse. Andelen som inte nått målen är fyra gånger större än bland dem som läste ämnet svenska.

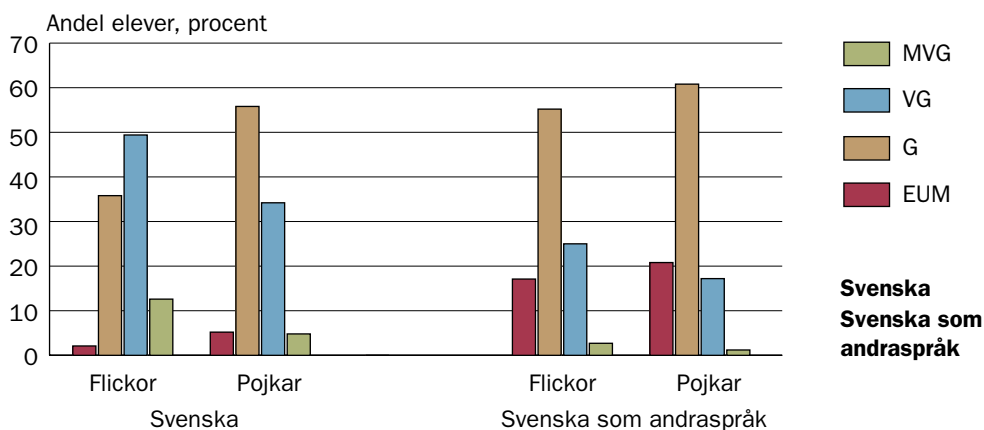
Resultaten på delprovet i muntlig förmåga är betydligt bättre än i läsförståelse, 90 procent av eleverna har uppnått minst betyget Godkänt i svenska som andraspråk och hela 98 procent i svenska. Här är skillnaderna heller inte så stora mellan pojkar och flickor och elever med svensk och utländsk bakgrund.

För provdelen Skriftlig produktion i ämnet svenska har 94 procent uppnått minst betyget Godkänt och i svenska som andraspråk 81 procent. I svenska har 8 procent av pojkarna och 3 procent av flickorna inte uppnått målen för skriftlig produktion. Av de pojkar som läser svenska som andraspråk och har utländsk bakgrund har 78 procent uppnått minst målen för Godkänt och flickorna i samma grupp som nått minst målen för Godkänt uppgår till 84 procent.

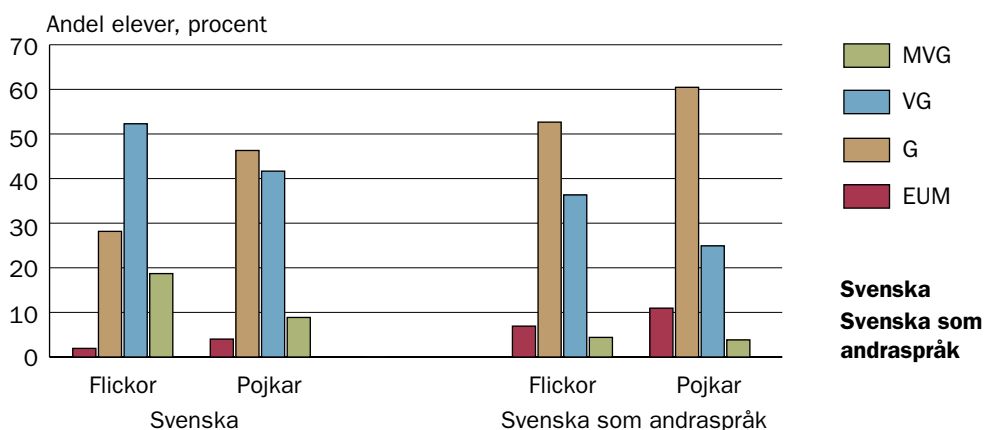
Fristående skolor

För 2007 års insamling redovisas även resultaten för fristående skolor separat. Det finns vissa skillnader i resultat i svenska såtillvida att det är en förskjutning mot de högre betygen i de fristående skolorna. I svenska som andraspråk ser profilen ungefär likadan ut, resultaten för samtliga skolor, där alltså även de fristående ingår, är något lägre.

Figur 6 Resultat för samtliga skolor uppdelat på ämne och kön.

Figur 7 Resultat för fristående skolor uppdelat på ämne och kön.

3 Provinstitutionernas analys av resultaten

Engelska

Dorte Velling Pedersen

Enheten för språk och litteratur, Institutionen för pedagogik och didaktik,
Göteborgs universitet

Våren 2007 gavs ämnesprovet i engelska för tionde gången. Som beskrivits i Skolverkets inledande kapitel bestod provet av tre delar. Dessa hade sin utgångspunkt i kursplanens funktionella, kommunikativa och interkulturella språksyn och var avsedda att pröva elevernas interaktiva, produktiva och receptiva färdigheter i engelska: Part A med fokus på muntlig interaktion och produktion, Part B med fokus på läs- och hörförståelse (reception) samt Part C med fokus på skriftlig produktion. En rad grundläggande principer, som gäller för alla nationella prov i engelska och främmande språk, finns på provprojektets hemsida.¹

Detta ämnesspecifika kapitel bygger dels på det som framkommit i Skolverkets totalinsamling av elevresultat, dels på det material som har skickats in till Göteborgs universitet i form av provhäften från drygt 400 elever och resultatprofiler från ytterligare drygt 400, samt dessutom 1 231 lärarenkäter. (Vissa elevresultat och en del synpunkter i lärarenkäterna behandlas inte närmare här, eftersom inga stora förändringar inträffat i relation till tidigare år. För fördjupning av sådana frågor hänvisas till tidigare års rapporter.²

Ämnesprovet är obligatoriskt i slutet av grundskolan och kan även användas i specialskolan samt inom den grundläggande vuxenutbildningen. 95 procent av de inskickade lärarenkäterna kom från grundskolor, en procent från vardera specialskola och grundläggande vuxenutbildning och resterande framför allt från gymnasiets individuella program.

Resultat på provet

Som konstaterats i Skolverkets analys av de samlade resultaten (s 5–13), liknar det totala utfallet på 2007 års prov tidigare år, både vad gäller de tre delproven och det sammanvägda provresultatet. Majoriteten av eleverna i slutet av grundskolan har nått längre eller mycket längre än Mål att uppnå och endast fem procent nådde inte målen och därmed heller inte betyget Godkänt.

Störst spridning i resultat uppvisar Part B som prövar elevernas läs- och hörförståelse. Lite drygt 8 procent av eleverna uppnådde inte ett godkänt resultat på denna del av provet samtidigt som 58 procent fick VG eller MVG. Väldigt många elever i Sverige har alltså en mycket god receptiv förmåga i engelska, något som också har kunnat konstateras i ett internationellt sammanhang.³

Det sammanvägda provresultatet visar endast på mycket små skillnader mellan pojkar och flickor. En närmare analys av resultaten på de tre delproven visar dock att flickorna nådde de två högsta betygsstegen i större utsträckning än pojkarna både när det gäller skriftlig produktion (Part C) och muntlig produktion/interaktion (Part A), samt att fler pojkar än flickor inte klarade målen för skriftlig produktion. Det rörde sig här om en skillnad på

¹ www.ped.gu.se/sol/nafs/nafs.htm

² Resultat från enkäter och ämnesprov år 9. Skolverket

³ Engelska i åtta europeiska länder – en undersökning av ungdomars kunskaper och uppfattningar. Skolverket (2004) www.skolverket.se > Publikationer

två och en halv procentenheter. När det gäller receptiv förmåga var det lika många flickor som pojkar som inte klarade målen och därmed inte fick betyget Godkänt på Part B, men i pojkarnas resultat fanns samtidigt en större spridning. Litet drygt tre procentenheter fler pojkar än flickor nådde i 2007 års prov det högsta betygssteget när det gäller läs- och hörförståelse. Jämfört med tidigare års receptiva del i ämnesprovet kunde samma förhållanden konstateras i totalinsamlingen 2005, medan det 2006 inte fanns någon resultatskillnad mellan könen på Part B.

Orsakssammanhangen här är naturligtvis inte alldeles enkla, men två viktiga faktorer är innehåll och svarsformat. Utprövningar och tidigare prov visar att flickor ofta når bättre resultat när det gäller längre, berättande text, som till viss del kräver egenproducerade svar ibland med inslag av texttolkning, medan pojkar oftast uppskattar och klarar sig bra när det gäller uppgifter med slutna svar av flervalstyp. Denna förklaring stämmer väl in på det som framkommit vid analysen av de prov som skickades in från 2007 års prov. Flickorna klarade sig bättre än pojkarna på de två läsförståelsedelar som innehöll mest egen produktion och där det i den ena även ställdes vissa krav på grammatisk korrekthet och stavning i svaren, medan pojkarna nådde bättre resultat på delar med övervägande andel slutna svar. Samtidigt bör frågan om innehåll vägas in. De två läsförståelsedelar som flickorna klarade bäst skildrade framför allt personer och mänskliga relationer, medan pojkarna presterade bäst på texter av nyhetskaraktär – i synnerhet en hörförståelsedel om miljöfrågor, som innehöll ett ganska avancerat ordförråd och som eleverna fick höra endast en gång.

I rapporterna om proven på gymnasiet A- och B-kurser i engelska⁴ har man konstaterat en successiv utjämning och förändring av skillnaderna i prestation mellan könen, inte bara vad gäller de receptiva färdigheterna utan även de produktiva, således att männen på B-kursprovet når bättre resultat på alla tre delfärdigheter.

Intressant är frågan om det i undervisningen är möjligt att åstadkomma insatser som kan påverka förhållandet, för självklart är det önskvärt att pojkar i grundskolan i lika stor utsträckning som flickor utvecklar god förmåga att interagera och producera på engelska och att båda könen ska ha goda färdigheter när det gäller att läsa och höra samt på olika sätt visa att de förstått olika typer av text. Hur stor betydelse har pojkars och flickors olika intresseområden och vanor när det t.ex. gäller datoranvändning, läsning och olika typer av avlyssnad engelska? Möter pojkarna kanske i större utsträckning ett mera avancerat ordförråd? Vilken betydelse har olika vanor när det gäller de produktiva förmågorna och då framför allt skriftlig produktion? Hur betydelsefull är pojkars och flickors olika attityder till skola och skolarbete? Inga enkla frågor att besvara, men de är viktiga och har också behandlats i olika studier.⁵

Vad gäller gruppen elever med utländsk bakgrund kan det konstateras att resultaten påminner om tidigare års. Detta är en mycket heterogen grupp som uppvisar stor spridning i sina engelskkunskaper. Här ryms både den undergrupp med den största procentandelen elever som inte når betyget Godkänt (pojkar) och den undergrupp där en större procentandel når betyget MVG jämfört med elever med svensk bakgrund (flickor).

⁴ Gymnasieskolans kursprov vt 2006. En resultatredovisning Skolverket (2006)

⁵ Exempel: Könsskillnader i måluppfyllelse och utbildningsval. Skolverket (2006) www.skolverket.se > Publikationer; Sylén, L.K. (2004) Teaching in English or English Teaching? On the effects of content and language integrated learning on Swedish learners' incidental vocabulary acquisition. Göteborg. Engelska institutionen. Göteborgs universitet.

De olika delproven och hur de togs emot

Utifrån de lärarenkäter som efter provets genomförande skickas in till provinstitutionen går det att säga något om provets mottagande. 2007 bestod inskicket av 1 231 enkäter representerande enskilda lärare, lärarlag eller hela skolor. Av dessa framgår att provet i sin helhet i likhet med tidigare år verkar ha fungerat mycket väl. I en stor majoritet av enkäterna uttrycktes nämligen att det var ett bra prov, som ansågs spegla kursplanens ämnessyn väl. De allra flesta lärare hade haft god nytta av de tillhörande bedömningsanvisningarna och nästan lika många uppfattade provet som ett stöd vid den slutgiltiga betygssättningen samt ansåg att provresultaten stämde väl med deras egna bedömningar av elevernas kunskaper.

I samband med provet ställdes inga frågor till eleverna om deras uppfattning om provet, men deras lärare ombads i enkäten återge hur de hade upplevt sina elevers inställning. I likhet med tidigare år bedömde lärarna denna som i huvudsak positiv eller neutral och endast fyra procent kommenterade att de hade upplevt negativa reaktioner. Utifrån detta verkar det inte orimligt att dra slutsatsen att de flesta elever uppfattar ämnesprovet som ett gott bidrag till bedömningen av deras engelska språkfärdighet.

Elevernas uppfattningar om enskilda provdelar är dock väl dokumenterade från tidigare skeden i hela framtagningsprocessen. En viktig samarbetspartner i arbetet med utvecklingen av de nationella proven i språk är nämligen de elevgrupper som i högsta grad berörs av provens användning. I grund och botten är det en fråga om demokrati och etik och samtidigt om validitet att the test takers ges möjlighet att påverka proven så att de fungerar så väl som möjligt för dem. Tillvägagångssättet knyter dessutom an till målen i läroplan och kursplan för reflektion kring och ansvarstagande för den egna inläringen. Även summativa prov kan fungera som bedömning för lärande och inte enbart av lärande.⁶ Elevernas synpunkter samlas systematiskt in vid alla utprovningar genom så kallad test taker feedback. Rent konkret får eleverna besvara ett antal frågor med fasta svarsalternativ, t.ex. om vad de anser om innehåll, svårighetsgrad, tydlighet och tidsåtgång. De uppmanas dessutom bedöma hur väl de tror sig ha klarat av en uppgift, och de ges slutligen möjlighet att lämna egna kommentarer. Detta har under ämnesprovets tio år visat sig vara mycket värdefullt för den ständigt pågående utvecklingen av provmaterialen, och elevernas åsikter om enskilda provdelar är en viktig faktor när provdelar väljs ut och sätts ihop till ett helt prov. Således har de flesta av de delar som ingår i 2007 års prov av eleverna fått positiva eller mycket positiva omdömen vid utprovningarna.

Part A

Den muntliga delen i 2007 års Äp 9 var en återanvänd provdel, som lärarna förklarade sig mycket nöjda med. Den fick t.o.m. positivare omdömen utifrån aspekterna relevans, funktion och svårighetsgrad än vid den första användningen 2003. Även vad gäller bedömningen av de inspelade elevexemplen på den lägsta betygsnivån visade sig lärarna mer positiva 2007. I drygt 1000 enkäter kommenterades bedömningen av exemplen på G-nivå och i 88 procent av dessa ansågs den rimlig, vilket kan jämföras med 84 procent 2003.

Inspelning har under ämnesprovets tioåriga existens hela tiden rekommenderats i lärarinstruktionen, dels för att ge möjlighet till medbedömning, dels för att det finns ett ökat krav om dokumentation av elevprestationer. Tyvärr kan det konstateras att andelen lärare som

⁶ Erickson, G. (2006). Bedömning av och för lärande - En kollaborativ ansats i arbetet med nationella prov i språk. I U. Tornberg (red.), *Mångkulturella aspekter på språkundervisningens kommunikativa praktiker*. En konferensrapport (s. 187–207). Örebro: Örebro Universitet.

i enkäterna anger att de genomför inspelning över åren har minskat från 41 procent 1998 till 22 procent 2007. En del lärare ger som skäl för detta att elevernas nervositet ökar med inspelning, men för många är de rent praktiska omständigheterna orsaken, och en del anser sig inte kunna hinna med att lyssna på inspelningarna efteråt. För att ändå ha möjlighet till stöd vid bedömningen har man på vissa skolor ordnat så att två lärare är närvarande vid genomförandet.

I de öppna kommentarerna till *Part A* är det två saker som ofta har kommenterats över åren. Det ena, som många lärare har önskat framhålla, är den stora glädje och tillfredsställelse som både de och deras elever känner när de genomför den muntliga delen. Men *Part A* kan också vara en källa till frustration, och kommentarer kring detta har varit återkommande under de tio åren med Äp 9. Lärarna har berättat om att de oftast fått sköta genomförandet på lektionstid samtidigt som de ensamma haft ansvaret för undervisningen av resten av klassen. Exempel ges dock från en del skolor på hur man i samråd med skolledningen har hittat lösningar på problemet. Det kan t.ex. innebära att man avsätter en heldag för att genomföra alla muntliga provdelar i de tre ämnesproven (ma, sv och eng).

Eftersom det 1998 var någonting nytt med ett obligatoriskt muntligt prov i grundskolan, är det kanske inte så förvånande att genomförandet av *Part A* då vållade en del problem. Men det kan tyckas anmärkningsvärt att genomförandet fortfarande, efter tio år, på en del skolor är ett problem för enskilda lärare att lösa. Detta handlar ju i slutändan om elevers lika möjligheter att få visa vad de kan och att få en rättvis bedömning som är jämförbar i landet, och därför framstår stöd för ett tillfredsställande genomförande som tämligen självklart.

Part B

Lärarna ansåg överlag att de receptiva delarna var relevanta/bra. Minst lämplig bedömdes den text vara som även ansågs svårast. Det rörde sig om en relativt kort, autentisk och ganska informationstät nyhetstext från en nättidning om en staty som har rests i Johannesburg till minnet av Mahatma Gandhi. Den längre berättande texten – om vänskapen mellan ett brittiskt par och en ung nepalesisk man och deras gemensamma insatser i hans hemby – bedömde lärarna alltså som både lättare och mera relevant, trots att den resultatmässigt visade sig vara den svåraste av alla de receptiva provdelarna.

Vad gäller de två hörförståelsedelarna fick *Camping Nightmare*, som eleverna lyssnade till två gånger, omdömet relevant/bra och lagom svår i mer än 80 procent av enkäterna. *Environmental News* – ett nyhetsprogram med korta inslag från olika delar av världen som eleverna fick höra endast en gång – ansågs visserligen av majoriteten som relevant/bra men fick samtidigt omdömet svår i 41 procent. Utfallsmässigt visade sig denna provdel vara något lättare än den långa läsförståelsetexten, men det finns många orsaker som kan förklara att lärarna bedömde den som så pass svår. Hörförståelse upplevs i allmänhet som mera stressande och därmed ofta även svårare än läsförståelse, i synnerhet när det rör sig om något som eleverna endast får höra en gång. Innehållet – nyhetsinslag om miljöfrågor – kommenterades i en del enkäter som mindre intressant för eleverna, och kontrasten till den spännande och gripande berättelsen i den första hörförståelsedelen ansågs ganska stor.

I likhet med tidigare år förklarade lärarna sig i stort sett nöjda med poänggränserna för MVG och VG, medan en tredjedel ansåg att G-gränsen var för låg. Detta är en tendens som har kunnat iakttas även tidigare, men det kan vara värt att begrunda följande från inledningen till grundskolans kursplan: ”*Mål att uppnå* anger den miniminivå av kunskaper som

alla elever skall uppnå (...) det nionde skolåret. Målen uttrycker därmed en grundläggande kunskapsnivå i ämnet (...). Mål att uppnå för det nionde skolåret ligger till grund för bedömningen om en elev skall få betyget Godkänd. De allra flesta elever kommer naturligtvis längre och skall också komma längre i sitt lärande”.⁷ Vad skulle högre krav för betyget Godkänt⁸ på den receptiva delen få för konsekvenser? Och hur skulle relationen till de produktiva delarna i så fall bli rent resultatmässigt? Lärarna har ju i större utsträckning förklarat sig nöjda med bedömningen av de exempel på elevprestationer som ges på G-nivå på *Part A* (se ovan) och *Part C* (se nedan). Man kan kanske också fundera på om man på en del skolor har vant sig vid de egna elevernas goda eller t.o.m. mycket goda resultat på läs- och hörförståelsedelarna och om man därför i någon sorts relativt tänkande ställer högre krav.

Part C

I den skriftliga delen kunde eleverna välja mellan två olika ämnen. *A Letter to CONNECT* var den mer strukturerade uppgiften, som i form av ett brev erbjöd eleverna en del stöd-punkter och frågor att skriva utifrån, medan *Making Things Better* gav större utrymme för eleverna att själva välja ämnesinnehåll. I de allra flesta enkäter ansågs valmöjligheten bra, och uppgifternas lämplighet bedömdes som övervägande relevant. Vad gäller svårighetsgrad noteras dock en skillnad – den minst strukturerade uppgiften bedömdes som svår av en femtedel av lärarna, medan brevuppgiften i större utsträckning ansågs ligga åt det lätta hål-let. En del lärare kommenterade detta förhållande som en nackdel medan andra uttryckte sitt gillande och menade att dessa två ämnen gav alla elever idéer till något att skriva om. Vad gäller bedömningen av exemplen på elevprestationer ansågs det i 82 procent av enkä-terna att den var rimlig på G-nivå och i ca 90 procent att den var det på VG- och MVG-nivå.

Tio år med Äp 9 engelska

Med 2007 års prov har vi kunnat blicka tillbaka på en tioårsperiod med ämnesprovet i engelska i årskurs nio, som glädjande nog har mötts med övervägande positiva reaktioner från mottagarna. Det är tio år som kännetecknas både av ett fasthållande av de grundläggande principerna för provmaterialen och av en successiv utveckling av de tre delproven och det tillhörande lärarmaterialet i form av lärarinformation och bedömningsanvisningar. Vissa förändringar i provmaterialen beror på politiska beslut eller har sin grund i aktuell forskning kring språktest, men utan dialog inte minst med de två grupper som berörs mest direkt av proven – eleverna och deras lärare – hade vi knappast nått samma kvalitativa nivå. Kommentarer i samband med utprovningar och prov; samtal, brev och e-post till provinstitutionen och direkta möten vid t.ex. kompetensutvecklingsdagar ger oerhört värdefulla bidrag till både process och produkt. Vi inom provprojektet hoppas på en fortsatt livlig dialog och ser fram emot det fortsatta samarbetet med Sveriges elever och lärare.

⁷ Grundskolan - Kursplaner och betygskriterier. Skolverket (2000), s. 5 www.skolverket.se > Publikationer.

⁸ Från och med 1 juli 2007 har ordet "Godkänd" ersatts av "Godkänt" i de olika betygsbenämningarna.

Matematik

Stina Hallén och Katarina Kjellström

PRIM-gruppen, Stockholms universitet

I följande rapport om ämnesprovet i matematik beskrivs innehåll och utformning av provets olika delar. Framför allt beskrivs lärarnas uppfattningar om provet och resultaten på både delprovs- och uppgiftsnivå. Svar har kommit in från nästan 700 skolor. 1 603 lärare har besvarat lärarenkäten. Alla elevdata kommer från ett datumurval av knappt 1 100 elevers resultat på uppgiftsnivå. Urvalsgruppen (n=1 099) har ungefär samma fördelning av provbetygen som fördelningen i hela landet. Siffrorna inom parentes är data från Skolverkets totalundersökning.

Tabell 6 Fördelning av provbetyg i procent.

	Godkänt	Väl godkänt	Mycket väl godkänt	Ej nått målen
Provbetyg	56 % (55 %)	22 % (22 %)	7,5 % (7,4 %)	14,1 % (15,6%)

En större andel än vanligt hade i år angett ett provbetyg för eleven även om eleven inte deltagit vid alla delprov. Vid en första körning av resultaten i urvalsgruppen hade 16,1 procent av eleverna ej uppnått målen. Efter att alla provbetyg tagits bort för elever som inte deltagit på alla delprov sjönk denna andel till 14,1 procent. Andelen elever som ej uppnått målen har varit ungefär lika stor de senaste fyra åren.

Andelen elever som har ett bättre provbetyg är Godkänt har successivt minskat de senaste fyra åren. Våra analyser av provet 2007 visar också att det är på de uppgifter som prövar vg-kvalitet och mvg-kvalitet som lösningsproportionerna har en nedåtgående tendens. Vår tolkning av detta är att undervisningen i matematik fokuserar mer och mer på mål att uppnå och inte på mål att sträva mot.

Ämnesprovet i matematik 2007 för årskurs 9 bestod av tre delprov och liknade till sin utformning tidigare givna prov. Provet innehöll dock en nyhet. Före Delprov C skulle eleverna tillsammans med sin lärare gå igenom ett informationsblad.

Förberedelser inför provet

För att få veta mer om hur eleverna förbereds inför det nationella provet bad vi lärarna besvara några frågor kring detta. 81 procent av lärarna hade informerat sina elever om att det finns tidigare givna ämnesprov på nätet. 96 procent har låtit eleverna arbeta med uppgifter från tidigare ämnesprov och 93 procent har diskuterat de olika typer av bedömning som används för ämnesproven. Andelen lärare som svarade att de informerat sina elever om både hur provet ser ut och hur det kommer att bedömas har ökat med cirka 10 procentenheter sedan 2006.

Vid årets ämnesprov skulle eleverna precis som förra året ha tillgång till ett formelblad. Eftersom användande av formelblad är relativt nytt i Äp9 fick lärarna beskriva hur de förberedde eleverna på användandet av formelbladet. Drygt hälften av lärarna hade låtit eleverna använda formelbladet på lektionerna, drygt en tredjedel hade låtit eleverna använda formelbladet även på andra prov, nästan hälften gick igenom formelbladet strax före provet men 11 procent informerade inte eleverna om formelbladet innan de fick se det på provdagen. Användandet av formelbladet före nationella provet har bara ökat marginellt sedan 2006.

91 procent ansåg att det var bra att eleverna fick använda formelblad. Denna andel har ökat något sedan 2006. Många lärare anser att användning av formelbladet ”ger en bättre bild av hur det är i verkligheten där tillgång till formelsamling finns”. Men det finns också lärare som är kritiska till att eleverna har tillgång till formelblad, de tycker t ex att eleverna bör kunna formellerna utantill eller att formelbladet inte är till någon hjälp för eleverna.

Anpassningar av provet

Enligt den lärarinformation som medföljde provet kan anpassning ske för vissa elever, t ex elever med funktionsnedsättning eller språksvårigheter. För denna anpassning ansvarar skolan. Cirka 40 procent av de lärare som besvarade lärarenkäten hade anpassat ämnesprovet för en eller flera elever. Detta är en något större andel än 2006. Cirka 5 procent av eleverna fick någon form av anpassning. Vanligaste formen av anpassning var att ge förlängd skrivtid och näst vanligast var att läraren läste upp texten för eleven. Intressant är att den cd med inlästa uppgifter som kunde beställas till provet inte användes lika frekvent som att läraren läste upp texten för eleven.

Provbetyg

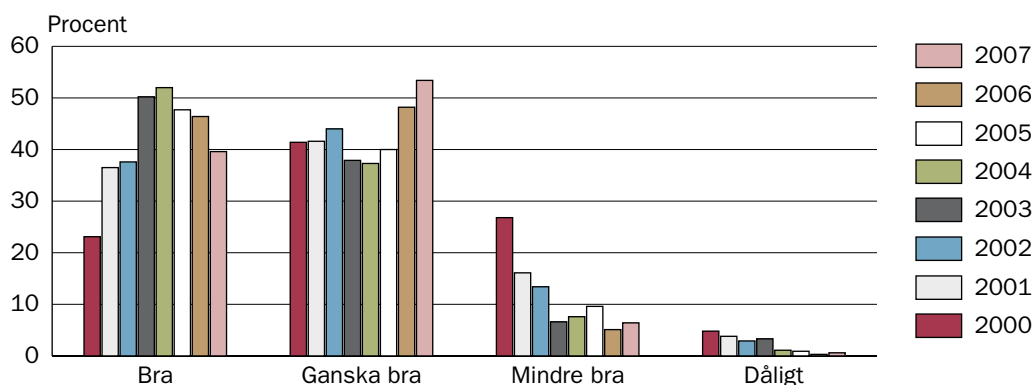
Beskrivningar av kraven för provbetygen Godkänt, Väl godkänt respektive Mycket väl godkänt gavs för provet som helhet. Förutom referensgruppens medlemmar deltog många aktiva matematiklärare i bedömningsarbetet när gränserna för respektive provbetyg fastställdes.

Elevens resultat på de olika provdelarna adderades och bildade då en poängsumma bestående av högst 40 g-poäng och 35 vg-poäng. För provbetyget Godkänt krävdes minst 23 poäng totalt. För provbetyget Väl godkänt krävdes minst 44 poäng varav minst 14 vg-poäng. För att erhålla provbetyget Mycket väl godkänt skulle eleven ha minst 24 vg-poäng samt ha visat minst 6 av 17 möjliga MVG-kvaliteter. Dessa MVG-kvaliteter skulle vara av minst tre olika slag.

På frågorna om kravgränserna för de olika provbetygen svarade cirka 85 procent av lärarna att de var ”lagom” både vad det gäller Godkänt, Väl godkänt och Mycket väl godkänt. Det var en större andel lärare som ansåg att gränsen för Godkänt var för låg än som ansåg att den var för hög. För provbetygen VG och MVG var det en något större andel som ansåg att kraven var för höga än som ansåg att de var för låga. Svarsfördelningen på frågan om kravgränserna var likartad även 2006.

Lärarnas uppfattning om provet

Figur 8 Vad anser du om provet som helhet? Svarsfördelning i procent för åren 2000–2007.

Så gott som alla lärare ansåg att provet var "bra" eller "ganska bra". I lärarenkäten hade de motiverat sin åsikt genom att skriva att provet var varierande, allsidigt, heltäckande och att provet prövade målen i kursplanen på ett bra sätt. Många tyckte också att det innehöll trevliga uppgifter som engagerade eleverna. Några skrev att elever sagt efter provet att *"nu förstår man varför man ska läsa matte i skolan"*. Några andra citat ur enkäten är *"Det visar både på bredd och djup av elevernas kunskaper"*, *"Allsidigt och med varierade redovisningsformer"*, *"Provet testar de allra flesta områden inom grundskolans kurs, flera av uppgifterna kan lösas på olika sätt"*, *"Man får en bra bedömningsgrund"*.

Bland de lärare som tyckte att provet var "mindre bra" var de vanligaste orsakerna att det var för mycket text i provet, att för liten del av uppgifterna bestod av g-uppgifter, att den muntliga delen var mindre bra än tidigare år och att uppgifterna var för olika de uppgifter eleverna möter i läroböckerna.

Resultatet på ämnesprovet i relation till slutbetyget

En jämförelse mellan provbetyg och preliminärt slutbetyg visade att drygt 75 procent av eleverna fick samma slutbetyg som provbetyg medan drygt 20 procent fick ett högre slutbetyg än provbetyg och bara 2 procent fick ett lägre slutbetyg än provbetyg.

Av de elever som ej uppnådde målen enligt provbetyget var det 62 procent som ändå fick slutbetyget Godkänt och 18 procent av eleverna med provbetygen Godkänt eller Väl godkänt fick ett högre slutbetyg. Av eleverna med provbetyget Mycket väl godkänt fick 3 procent slutbetyget Väl godkänt.

Resultatet i relation till elevernas läsförståelse

Vid resultatinsamlingen fick lärarna också ange elevens provbetyg på den del som prövade läsförståelse på ämnesprovet i svenska. Vi har analyserat denna information på olika sätt. Analyserna bygger på de uppgifter som lärarna lämnade för 591 elever vid insamlingen. Vi har bl a beräknat korrelationen mellan provbetyget i läsförståelse och delprovsresultaten.

Tabell 7 Korrelation mellan delprovsresultat och provbetyg i läsförståelse.

Delprov	Korrelation mellan delprovsresultat och provbetyg i läsförståelse
Delprov A	0,42
Del B1	0,43
Del B2	0,45
Delprov C	0,52

Att korrelationen mellan läsförståelse och delprovsresultat är störst för Delprov C är inte förvånande eftersom detta delprov innehåller mest text. Många uppgifter i Del B1 är nakna sifferuppgifter så att korrelationen för detta delprov är så pass stor är kanske mer förvånande. Vi har också beräknat korrelationen mellan provbetyget i läsförståelse och resultaten på enskilda uppgifter. De uppgifter som visade högst korrelation med läsförståelsen var uppgifter som innehöll matematiska symboler eller någon form av diagram eller graf men framför allt uppgifter som kräver en djupare matematisk förståelse. Vi fann detsamma även 2006.

Resultat på delproven

Genom att undersöka hur poängen fördelar sig för elever som precis klarade kravgränsen för Godkänt respektive Väl godkänt framträder skillnader mellan de olika delproven. Kravgrän-

sen för provbetyget Godkänt var 23 poäng totalt. En elev som precis klarade kravgränsen för Godkänt har i genomsnitt samlat in 20 g-poäng och 3 vg-poäng. För ”gränseleverna” var lösningsproportionen högst för Delprov A (0,46) och lägst för Delprov C (0,26). Denna lösningsproportion på Delprov C är något lägre än tidigare år. För de elever som precis klarat kravgränsen för Väl godkänt var lösningsproportionen högst för Delprov A (0,81) och lägst för Del B2 (0,58). Även för de elever som fick MVG som provbetyg var lösningsproportionen lägst på Del B2 (0,79).

På alla delprov var skillnaden mellan könen mycket liten. På Del B2 och på Delprov A presterade flickorna ett något bättre resultat. På dessa provdelar ska eleverna dels förstå en längre text och dels kunna kommunicera matematik skriftligt respektive muntligt. Även på nationella provet i svenska är flickorna bättre än pojkarna på läsförståelsedelen och på den muntliga delen.

Delprov A

Delprov A prövade elevens förmåga att muntligt framföra matematiskt grundade idéer samt förmåga att lyssna till, följa och pröva andras förklaringar och argument. Den rekommenderade provtiden per grupp var 20–30 minuter. Det fanns tre olika versioner av Delprov A. Resultatet av bedömningen kunde högst ge 4 g- och 4 vg-poäng samt möjlighet att visa MVG-kvalitet.

I informationsmaterialet fanns anvisningar om hur provets genomförande kunde organiseras för att underlätta lärarnas arbete. Till exempel kunde lärarna hjälpa varandra och/eller samordna med engelskans muntliga delprov. Provet genomfördes dock i de flesta fall på ordinarie lektionstid (72%) och utan samarbete med andra lärare (59 %). Svarsfördelningen på dessa frågor har varit ungefär lika de senaste åren.

Tabell 8 Resultat på Delprov A för olika versioner.

Version	Andel som använde versionen i %	Genomsnittlig lösningsproportion
A	52	0,59
B	28	0,66
C	20	0,65

En mycket större andel använde version A än de andra två versionerna.

2007 var flickorna signifikant bättre på detta delprov. Nästan alla lärare ansåg att Delprov A var lagom svårt. Men det framgick av lärarenkäten att lärarna var mindre nöjda med det muntliga delprovet denna gång än tidigare. ”Muntliga delen var för svår för svaga elever”, ”Muntliga delen har varit bättre förr”, ”Tycker att det muntliga provet gav för litet information, de flesta eleverna presterade liknande resultat”.

Delprov B

Delprov B bestod av två delar, Del B1 (kortsvar) och Del B2 (problemlösning). Provtiden var 80 minuter för båda provdelarna tillsammans. Först besvarade eleverna kortsvarsdelen, där miniräknare inte fick användas, och övergick sedan till att lösa en ”mer omfattande” uppgift. Eleverna fick själva avgöra när de ville lämna in kortsvarsdelen och börja använda miniräknare samt formelblad.

Del B1

Del B1 prövade framför allt elevens taluppfattning och grundläggande färdigheter i räkning med naturliga tal, bråktal, tal i decimalform, sannolikhet och procent. Några uppgifter prövade elevens förmåga att förenkla algebraiska uttryck och lösa ekvationer. Del B1 bestod av 20 kortvarsuppgifter och eleverna uppmanades att räkna i huvudet. Detta var det enda delprov där miniräknare inte fick användas. Läraren bedömde svaren med g- eller vg-poäng. Resultatet av bedömningen kunde bli högst 20 poäng varav 9 vg-poäng.

De uppgifter som gav g-poäng hade en lösningsproportion på mellan 55 och 92 procent. På de uppgifter som gav vg-poäng varierade lösningsproportionen mellan 10 och 53 procent. 15 procent av lärarna ansåg att Del B1 var för svår 2007. Andelen lärare som anser att Del B1 är för svår har ökat de senaste åren. Lösningsproportionerna på framför allt de sista, svårare uppgifterna som ger vg-poäng har också sjunkit genom åren. Eleverna har alltså fått svårare att klara uppgifter som prövar vg-kvalitet.

Flickorna hade signifikant högre lösningsproportion än pojkarna på fyra av de tjugo uppgifterna och pojkarna hade en signifikant högre lösningsproportion på fem av uppgifterna. Särskilt stor skillnad till flickornas fördel var det på uppgifter om prioriteringsregler, grundpotensform, ekvationslösning och förståelse av rotuttryck. Pojkarna var framför allt bättre på uppgifter i sannolikhetslära. Att pojkar är bättre på sannolikhet visar sig också i PISA-studien från 2003 med fokus på 15-åringars kunskaper i matematik.

Del B2

Del B2 prövade elevens förmåga att ställa upp och lösa problem samt reflektera över och tolka sina resultat, dra slutsatser och generalisera. Den prövade också elevens förmåga att kritiskt ta ställning till matematiskt grundade beskrivningar samt elevens förmåga att uttrycka sina tankar skriftligt. 2007 prövade Del B2 elevernas kunskaper inom områdena taluppfattning och mönster och samband. Resultatet av bedömningen kunde bli högst 10 poäng varav 6 vg-poäng. Det fanns många olika möjligheter att visa MVG-kvalitet vid lösningen av uppgiften. Samma uppgift gavs även 2005 men år 2007 hade uppgiftsformuleringen förtydligats.

Lösningsproportionen var 0,46 år 2007 och 0,47 år 2005. Det var bara pojkarnas resultat som försämrats från 2005 till 2007. Uppgiften var förhållandevis enkel att börja arbeta med. Även elever med slutbetyget EUM fick i genomsnitt 2 g-poäng. En ganska liten andel elever (7 %) fick fler än 7 poäng på denna uppgift. År 2005 var det 11 procent som hade fler än 7 poäng. De tre sista poängen fick man om man kunde använda en generell metod och bygga sina slutsatser på algebraiska resonemang. En tolkning av dessa resultat är att elevernas förmåga att använda generella metoder vid problemlösning har minskat sedan 2005.

Flickornas resultat var något bättre än pojkarnas resultat på detta delprov. Liknande typ av utredande uppgifter har även tidigare år klarats bättre av flickorna.

Lärarna ansåg att Del B2 var svår, nästan en fjärdedel ansåg att den var för svår. Ungefär lika stor andel ansåg att uppgiften var för svår även 2005. Angående bedömningsanvisningarna till Del B2 ansåg 94 procent att de gett tillräckligt underlag för bedömningen. Lärarna var mer positiva till bedömningsanvisningarna till Del B2 2007 än tidigare år. Detta kan bero på att det 2007 fanns fler bedömda elevarbeten i bedömningsanvisningarna än tidigare.

Delprov C

Delprov C prövade elevens förmåga att ställa upp och lösa problem samt reflektera över och tolka sina resultat samt bedöma deras rimlighet. Det prövade också elevens förmåga att uttrycka sina tankar skriftligt. Temat för denna provdel var Nya Zeeland. Provtiden var 100 minuter. Bedömningen av uppgifterna på Delprov C gjordes med g- och vg-poäng. Som mest kunde 21 g-poäng och 16 vg-poäng erhållas. På några av uppgifterna kunde eleverna visa MVG-kvalitet, de uppgifter som var markerade med en \square .

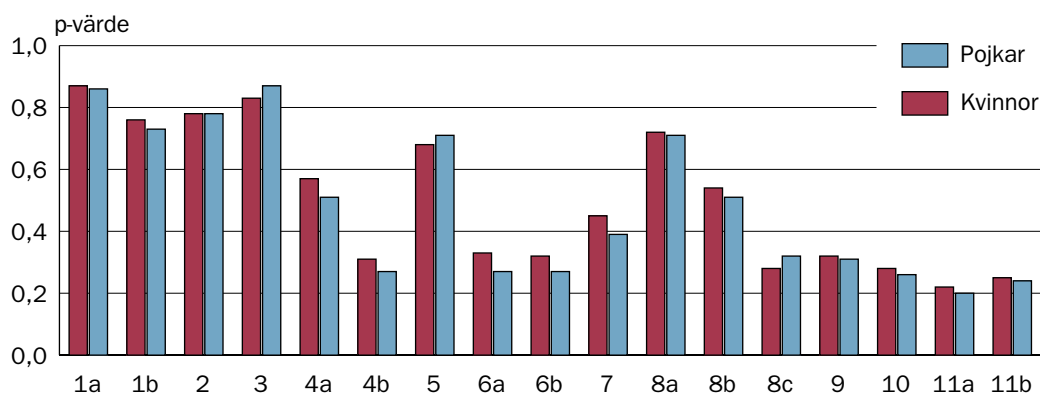
Till Delprov C hörde ett informationsblad om Nya Zeeland. Avsikten med informationsbladet var att eleverna skulle bli förtrogna med temainnehållet så att det inte skulle förlora tid vid provtillfället. I anvisningarna till ämnesprovet beskrevs hur informationsbladet skulle användas. Läraren skulle gå igenom bladet med eleverna någon dag innan provet. Eleverna kunde då också ställa frågor om obekanta ord och uttryck. Avsikten var att uppgifternas kontext skulle kännas bekant. Avsikten var inte att eleverna skulle söka information i bladet under provets genomförande.

På frågan om informationsbladet till Delprov C underlättade för eleverna att förstå innehållet i provet svarade 49 procent att de instämmer helt eller delvis. Lärare som tyckte att informationsbladet var bra skrev t ex att det var intressant och skapade nyfikenhet och att det kunde hjälpa eleverna att lösa uppgifterna. Ett citat lyder *"Informationsbladet var väldigt avgörande för många elever som har brister i svenska språket. Det var många ord vi fick prata om och förklara. Provresultaten hade sett annorlunda ut om vi inte haft möjlighet att diskutera texten i informationsbladet några dagar innan provet"*.

Drygt hälften av lärarna tycker alltså att informationsbladet inte varit till någon nytta för eleverna. Lärare skriver i enkäten att informationsbladet förvirrade eleverna. Eleverna trodde att bladet skulle innehålla uppgifter som behövdes för att lösa provuppgifterna. I enkäten finns kommentarer som t ex *"Jag fick flera gånger förklara för eleverna att de inte behövde söka information i informationsbladet för att lösa uppgifterna"*.

Av svaren i lärarenkäten framgår det att en betydande andel av eleverna inte hade sett informationsbladet före genomförandet av provet. De visste inte hur bladet skulle användas och detta skapade en viss förvirring.

Figur 9 Lösningssproportion (p-värden) för uppgifterna från Delprov C, uppdelat på kön.
Anm: Uppgifterna är baserade på 1 059 elevlösningar.

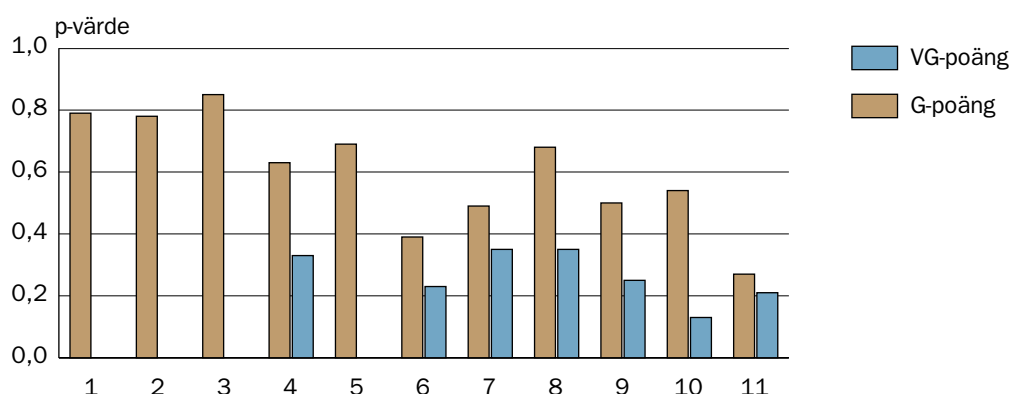

Flickorna hade ett något bättre resultat än pojkarna på detta delprov. Motsvarande tendenser har vi sett de senaste åren. Detta visade sig framför allt i att flickorna i genomsnitt hade fler vg-poäng. Dessutom hoppade pojkarna över uppgifter i större utsträckning än flickorna.

På Delprov C hade flickorna bättre resultat än pojkarna på uppgifterna som handlade om medelvärde och median, rymdgeometri och tolkning av uttryck. Pojkarna hade bättre resultat på den uppgift som handlade om bråk.

Lösningproportionerna på uppgift 6 och 9, som båda handlade om geometri, hade förhållandevis låga lösningproportioner. Särskilt uppgift 6 visade ett svagt resultat om man jämför med de uppgifter som låg före och efter i provet. Internationella studier som PISA och TIMSS visar att svenska elever inte har särskilt goda kunskaper i geometri jämfört med elever i andra länder.

Figur 10 Lösningproportion (p-värden) för g-poäng respektive vg-poäng för uppgifterna i Delprov C. Anm: Uppgifterna är baserade på 1 059 elevlösningar.

Som framgår av figur 10 gavs både g- och vg-poäng på många av uppgifterna. Även på uppgifter som låg sent i provet var det förhållandevis lätt att få g-poäng. På uppgift 6, 8, 10 och 11 kunde eleverna visa MVG-kvalitet, d v s dessa uppgifter var märkta med en \square .

Nästan alla lärare ansåg att bedömningsanvisningarna gav gott stöd för bedömningen. Nästan 90 procent av lärarna ansåg att detta delprov var lagom svårt. Trots att tiden för Delprov C numera är 100 min anser ca 20 procent av lärarna att eleverna hade tidsbrist. Över 10 procent av eleverna hoppade över uppgift 4b, 6b, 8c och 11b. De elever som fick Godkänt som slutbetyg klarade i genomsnitt 35 procent av totalpoängen på Delprov C. Detta resultat var 7 procentenheter sämre än på ämnesprovet 2006. Det fanns några kommentarer i lärarenkäten om att Delprov C var svårare än på tidigare prov.

Resultat av MVG-bedömning

I ämnesprovet var sex uppgifter märkta med \square för att ge eleven och läraren information om att vid lösningen av dessa uppgifter gavs möjlighet att visa MVG-kvalitet. Dessa uppgifter har vid utprövningarna visat dessa kvaliteter i ett flertal elevarbeten. Vid insamlingen av elevresultaten fick lärarna uppge vilka MVG-kvaliteter eleven uppnått. Av följande tabell framgår den procentuella andelen för varje kriterium och uppgift. Den kvalitet som var mest förekommande var säkerhet i problemlösning och beräkningar. Minst vanligt var användandet av generella strategier. På 2006 års ämnesprov fick vi ett likartat resultat.

Tabell 9 Procentuell andel elever med provbetyget MVG fördelade på möjliga kriterier i de π -markerade uppgifterna

MVG-kvalitet	Uppgift					
	Dp A	Del B2	6b	Dp C 7c, d	10	11b
Visar säkerhet i problemlösning och beräkningar	67	61	73		71	48
Formulerar och utvecklar problemet, använder generella strategier vid problemlösningen		37				28
Tolkar och analyserar resultat, jämför och värderar olika metoders för- och nackdelar	60	55		55		
Använder matematiska resonemang, tar del av andras argument och för diskussionen framåt	64	40		39		
Redovisar strukturerat med lämpligt/korrekt matematiskt språk	61	54		52	47	39

Svenska och svenska som andraspråk

Birgitta Emanuelsson, Lovisa Karlberg

Den här rapporten från provinstitutionen bygger dels på Skolverkets resultatinsamling av 125 620 elever, dels på de 1 365 elevlösningar och de 1 484 lärarenkäter som skickats in till provgruppen.

Vilka språkliga förmågor prövar proven?

Provet för årskurs 9 är gemensamt för ämnena svenska och svenska som andraspråk. Syftet är att pröva om och hur väl eleverna når målen för skolutgåendet. Ett andra syfte för provet är att utgöra ett stöd för lärarens betygssättning. Provresultaten är en del av det underlag läraren har när slutbetyget för varje elev ska sättas.

I ett ämne som svenska/svenska som andraspråk är det språkförmågan som prövas. Kunskapsområden som omfattar litterär beläsenhet, teoretisk förståelse av genrer, teoretisk analys av satser eller meningar, insikt i upplevelsens betydelse (av konst, litteratur, film och andra estetiska värden) kan av många skäl inte direkt prövas i ett nationellt prov. Alla dessa kunskapsområden berörs i målen att sträva mot, som är vägledande för lärarens undervisning. De realiseras emellertid på så olika sätt och efter så varierande förutsättningar att de svårigen låter sig prövas i ett prov för alla elever vid samma tillfälle. Språkförmågan, således, prövas och vad menas med det?

Språkförmåga innebär att både i tal och skrift kunna

- uttrycka sig själv och förstå andra,
- urskilja centrala delar i ett innehåll,
- reflektera, jämföra och dra slutsatser kring detta innehåll,
- visa inlevelseförmåga och tolka innebörder.

Dessa fyra punkter är övergripande, men provsituationerna skiljer sig väsentligt åt för talat respektive skrivet språk.

I delprov A och C är det skrivna ordet centralt: fokus ligger på att förstå innehåll och budskap i skrivna texter, både faktatexter och litterära texter, och att själv kunna uttrycka denna förståelse skriftligt. Därtill kommer att skriftligt kunna behandla ett ämne där inspirationen kan hämtas från provets texthäfte, men där eleven framför allt måste lita till sin egen uttrycksförmåga.

I den muntliga uppgiften, delprov B, lyssnar eleverna på litterära texter, och fokus ligger på vad texterna handlar om. Det som provas är elevens förmåga att förstå, urskilja centrala detaljer, dra slutsatser och tolka helheten. Dessutom ingår i uppgiften att fördjupa förståelsen genom samtal med en kamrat samt att själv kunna uttrycka de gemensamma slutsatserna inför resten av gruppen.

Vilka betyg får eleverna på de olika delproven och sammanvägt?

I tabell 10 redovisas elevernas betyg på de olika delproven och det sammanvägda provresultatet för ämnet svenska. För att få ett sammanvägt provbetyg krävs det att samtliga delprov är genomförda. Eftersom alla elever inte uppfyller detta finns det inte ett sammanvägt provbetyg för samtliga elever.

Tabell 10 Betygsfördelning för samtliga delprov och totalt i ämnesprovet i svenska vt-07

Delprov	Andel (%) elever med betyget				Antal elever
	G	VG	MVG	EUM	
A (läsförståelse)	39	40	11	10	114 746
B (muntlig uppgift)	44	41	14	2	113 323
C (skrivuppgift)	51	34	9	6	114 581
Sammanvägt provresultat	46	42	9	4	113 005

Svenska som andraspråk redovisas i tabell 11 med betyg på delproven och sammanvägt provresultat. Det bör observeras att elevgrupperna i tabell 10 och 11 är olika stora.

Tabell 11 Betygsfördelning för samtliga delprov och totalt i ämnesprovet i svenska som andraspråk vt-07

Delprov	Andel (%) elever med betyget				Antal elever
	G	VG	MVG	EUM	
A (läsförståelse)	41	17	2	40	5 288
B (muntlig uppgift)	57	28	5	10	5 192
C (skrivuppgift)	56	22	3	19	5 281
Sammanvägt provresultat	58	21	2	19	5 129

För såväl elever som läser svenska som för elever som läser svenska som andraspråk gäller liksom tidigare att flest uppnår målen i delprov B, och att delprov A är det där flest inte uppnår målen för godkänt betyg. En förändring mot tidigare år är att färre elever uppnår MVG på delprov A, 11 procent mot förra årets 19 procent, när det gäller elever som läser svenska, och 2 procent jämfört med förra årets 4 procent, när det gäller elever som läser svenska som andraspråk. I stället är det i år fler än tidigare som hamnar på betyget G på detta delprov. Siffrorna för dem som läser svenska och fick betyget G är i år 39 procent mot förra årets 32 procent och för dem som läser svenska som andraspråk 41 procent jämfört

med 39 procent förra året. Betygsfördelningen tycks alltså i år ha förskjutits stegvis från MVG via VG till G. Det är svårt att säga vad denna förskjutning beror på. Andelen elever som inte uppnår målen för godkänt betyg på delprov A är stabil över tid för båda svensk-ämnena. Det innebär att andelen elever i svenska som andraspråk som inte klarar delprov A fortfarande är anmärkningsvärt hög, i år 40 procent.

Förändring av resultatprofilen för delprov A

En förändring av resultatprofilen för delprov A gjordes inför 2007 års prov. Svaren på A-delen markeras som tidigare på en skala som kan ses som ett kontinuum och som på kortsvar går från 0 till 1 och för utvecklade svar från 0 till 2 eller 3. Från och med i år kan läraren markera om ett svar inte når en viss nivå fullt ut utan i stället är ”på väg mot”. Lärarkommentarerna har varit övervägande positiva och framförallt framhållit den ökade tydligheten. Om denna förändring av resultatprofilen på något sätt påverkat lärares markering av elevernas resultat är svårt att veta. En mindre undersökning där 100 elevlösningar studerats visar att 70 procent av lärarna använt sig av möjligheten att markera ett svar som på väg mot en viss nivå. I 26 procent av fallen fick eleven ett högre betyg än om man enbart räknade antal svar på olika nivåer. I bedömningsanvisningarna för delprov A står det att om flera svar hamnar mellan två nivåer så bör läraren titta extra noga på svarens kvalitet. Något som kan ha påverkat betyget i en positiv riktning. Lärarna har främst använt möjligheten att markera ett svar som ”på väg mot” på de frågor där det finns en kvantitativ aspekt. I detta prov gällde det framförallt ordförståelsen och en fråga där två personers olika inställningar skulle beskrivas. Även i bedömningen av frågor som krävde att eleven skulle reflektera över texterna används ”på väg mot” som ett sätt att ytterligare markera skillnad i svarens kvalitet. I årets prov syns det framför allt i svaren på fråga 23, som är en övergripande fråga till texthäftet och i fråga 12, där eleverna skulle tolka rubriken på novellen ”Om Skrattandets faror”.

Genrer i proven

Lärarenkäten ger alltid värdefull information. Något som lärare återkommande kommenterar är vilka genrer som finns representerade i de skrivuppgifter eleverna får i delprov C. Några lärare är kritiska mot krönikan som genre i årskurs 9, eftersom de menar att eleverna har svårt att behärska krönikans form. En del lärare anser att den berättande genren är en för liten utmaning för elever i årskurs nio, medan andra absolut tycker att berättande skrivuppgifter måste finnas med som en möjlighet för dem som så önskar. Eftersom kursplanen föreskriver att eleverna ska ”kunna skriva olika sorters texter så att innehållet framgår tydligt ...” och det är denna förmåga som prövas i C-delen till de nationella proven i svenska och svenska som andraspråk, innehåller proven skrivuppgifter med olika genreinriktning. I årets prov fanns som vanligt fyra skrivuppgifter. Elevernas val av uppgift redovisas i tabell 12.

Genrerna som finns representerade i skrivuppgifterna i årets prov är krönika, debattinlägg, berättelse och artikel i nu nämnd ordning. Som framgår av tabellen valde en övervägande majoritet av eleverna, 66 procent, att skriva texter med utgångspunkt i den tredje skrivuppgiften. Uppgiften var att berätta om ett barndomsminne och texten skulle ha rubriken ”Det glömmet jag aldrig”. Trots att den berättande genren av många anses lättare än andra genrer märks ingen skillnad i resultatet på skrivuppgiften jämfört med tidigare år. Skulle det vara så att elever hade lättare att nå höga betyg på berättande uppgifter borde detta i så fall fått genomslag i årets prov där så många valt just att berätta. När det gäller

skrivuppgiften "Det glömmer jag aldrig" kom under våren många samtal till provgruppen från lärare som undrade hur de skulle förhålla sig till texter där elever skrivit om händelser som inträffat något av de senaste åren. Kan så nyligen upplevda händelser betecknas som barndomsminnen, undrade man. Visserligen pekar formuleringen av skrivuppgiften mot den tidiga barndomen, men vi rekommenderade ändå att inte fälla de texterna enbart på grund av detta.

Tabell 12 Elevernas val av skrivuppgift i delprov C

C-uppgift	Andel (%) elever som valt respektive c-uppgift	Andel (%) flickor	Andel (%) pojkar
C1 Möten på resor	17	17	18
C2 Sanning eller lögn?	12	15	11
C3 Det glömmer jag aldrig	66	66	67
C4 Lysande idéer!	4	3	5

Vid utprovningarna av skrivuppgifterna får eleverna aldrig välja på alla fyra uppgifterna, bland annat av sekretesskäl. Därför är det alltid intressant att se vilka uppgifter eleverna föredrar vid provtillfället. I årets prov drog, som tidigare nämnts, uppgiften "Det glömmer jag aldrig" till sig ovanligt många skribenter. År 2006 var två skrivämnen, "Vändpunkt" och "Livsviktigt", dragplåster och lockade sammanlagt 87 procent av eleverna. Eleverna 2005 skrev huvudsakligen texter utifrån tre av uppgifterna, "Alla mina språk", "Spelar roll" och "Berättelsernas värld", medan uppgiften "Språkets makt" endast valdes av 5 procent av eleverna det året. Den slutsats man kan dra av detta är att berättande skrivuppgifter under de här åren lockat fler skribenter än mer analyserande och utredande uppgifter och att eleverna gärna skriver om ämnen som bygger på personliga erfarenheter. Den skrivuppgift som valts av minst antal elever har under de senaste tre åren alltid varit en artikel. Eftersom kursplanen i svenska och i svenska som andraspråk föreskriver att eleverna ska kunna skriva olika sorters texter är det dock viktigt att proven erbjuder uppgifter i olika genrer.

Några tydliga könsskillnader i valet av skrivuppgift går inte att utläsa i årets prov och inte heller i tidigare prov. Den största skillnaden under senare år är från 2006 då 12 procent av pojkarna skrev om "Ny i X-köping" medan endast 5 procent av flickorna valde den skrivuppgiften. I övrigt skiljer sig flickors och pojkars val av skrivuppgift med bara enstaka procent.

4 Bortfallet i undersökningen

Nio av tio elever gjorde samtliga ämnesprov

88 procent av eleverna i årskurs 9 gjorde samtliga ämnesprov och fick alltså sammanvägda provresultat i de tre ämnena engelska, svenska/svenska som andraspråk och matematik. Våren 2007 avslutade 125 620 elever årskurs 9. Men alla elever deltog inte i varje ämnesprov. Endast elever som genomfört samtliga delprov får ett sammanvägt provresultat i ämnet. Av samtliga elever i årskurs 9 fick 88 procent (109 978 stycken) ett provresultat i alla tre ämnena: engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk. Andelen är något lägre för de fristående skolorna där 83 procent av eleverna fick provresultat i samtliga ämnen. Andelen för de kommunala skolorna var densamma som för riket (88 procent).

Andelen elever som fick ett sammanvägt provresultat i engelska är 94 procent och andelen som fick ett provresultat i matematik är 92 procent. Andelen elever som fick ett sammanvägt provresultat i svenska är 95 procent medan motsvarande andel för svenska som andraspråk är 82 procent.

De elever som inte gjorde ämnesproven har generellt sett i genomsnitt lägre slutbetyg och meritvärde än de elever som gjorde proven. De resultat som presenteras ger därför en något mer positiv bild av resultaten än vad som troligen varit fallet om alla elever i årskurs 9 hade genomfört samtliga delprov.

